

კონფრონტაციული გლობალიზაცია და მცირე ქვეყნების გლობალური მდგრადი კონკურენტუნარიანობა

გივი ბედიაშვილი

*ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი;
პროფესორი, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
givi.bedianashvili@tsu.ge*

<https://doi.org/10.55896/978-9941-8-5764-5/2023-172-179>

ანოტაცია. კონფრონტაციული გლობალიზაციის პირობებში მცირე ქვეყნები აღმოჩნდნენ ახალი გამოწვევების წინაშე. თვით კონფრონტაციული გლობალიზაცია, განსხვავებით ტურბულენტური გლობალიზაციისაგან გამოირჩევა მთელი რიგი თავისებურებებით. თუ გლობალიზაცია თავისი თავდაპირველი საწყისი ბუნებით წინა პერიოდებში ორიენტირებული იყო უმთავრესად ქვეყნებს შორის კოოპერაციაზე და საერთო გლობალური პრობლემების გადაჭრაზე, მისი კონფრონტაციული ფორმა უკვე ქვეყნებს შორის ურთიერთობის პრინციპულად სხვა ფორმატს აყალიბებს. ბოლო რამოდენიმე წლის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ მსოფლიოს ყოველი ქვეყნისთვის მნიშვნელოვანი ხდება საკუთარი სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის მდგრადობის და კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფა. აღნიშნული გამოწვევა განსაკუთრებით აქტუალურია მცირე ქვეყნებისთვის, რომლებიც გამორჩევიან რესურსების შედარებით მცირე პოტენციალით და გარე შოკების მიმართ უფრო მაღალი მგრძობიარობით. მცირე ქვეყნებისთვის კონფრონტაციული გლობალიზაციის პირობებში აუცილებელი ხდება მდგრადი კონკურენტუნარიანობის ეფექტიანად მორგებული კოცეფციის ჩამოყალიბება. ამასთან ერთად, აუცილებელია ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ფორმირების და მომავლის ადამიანისეული კაპიტალის განვითარების მოთხოვნებზე ორიენტაცია, სამეცნიერო კვლევების შესაბამისი სტიმულირება და ფინანსური მხარდაჭერის გაუმჯობესება.

საკვანძო სიტყვები: კონფრონტაციული გლობალიზაციის თავისებურებები, მცირე ქვეყნების გამოწვევები, გლობალური მდგრადი კონკურენტუნარიანობა

გლობალიზაციის თავისებურებების განხილვისას, პირველ რიგში, უნდა აღინიშნოს, რომ, უკრაინაში რუსეთის მიერ ომის დაწყების და დასავლეთის მიერ რუსეთის მიმართ დაწესებული ეკონომიკური სანქციების ფონზე (Papava, 2022a) უკვე მკაფიოდ გამოიკვეთა კონფრონტაციული ხასიათის გლობალიზაციური პროცესები (Papava, 2022b), თუმცა, თვით გლობალიზაციის პროცესი შეიძლება გაანალიზდეს სხვადასხვა ნიშნით (Papava, 2022c; Silagadze, 2022; Bedianashvili, 2021; Veshapidze, 2022).

კომპლექსური რეტროსპექტიული ანალიზი ცხადყოფს, რომ თანამედროვე ეტაპზე გლობალური ეკონომიკა და ეროვნული ეკონომიკები ხასიათდებიან ახალი თავისებურებებით. ჯერ კიდევ COVID-19-ის პანდემიის პეიოდში, ტურბულენტური გლობალური პროცესების ზემოქმედებით აქტუალური

გახდა ქვეყნების სოციალურ-ეკონომიკური მდგრადობის დონე, შოკების შედეგად ეკონომიკების ვარდნის სიღრმე და პოსტკრიზისული აღდგენისათვის საჭირო დრო, შესაძლო გარე შოკების ადრეული გამოვლენა და შესაბამისი მექანიზმების დროული ამოქმედება, კრიზისული პერიოდის მოთხოვნებზე ორიენტირებული საგადასახადო პოლიტიკა, სხვა ნეგატიური სოციალურ-ეკონომიკური ეფექტების რეგულირება (Bedianashvili, 2021).

კონფრონტაციულ გლობალურ გარემოში ყოველი სახელმწიფოსთვის უაღრესად მნიშვნელოვანი ხდება საკუთარი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის ფონქციონირების მდგრადობა.

აღსანიშნავია, რომ მდგრადობის პრობლემა განსაკუთრებით აქტუალურია მცირე ქვეყნებისათვის, რაც განპირობებულია მათი სოციალურ-ეკონომიკური სისტემების თავისებურებებით (ბედიანაშვილი & კობრეიძე, 2023; თოქმაზიშვილი, 2017; Alouini & Hubert, 2019; Antola, 2002; Bedianashvili & Kokhraidze, 2023; Jesse et al., 2016; Milton-Edwards, 2023; Sampson et al., 2023; Steinmetz, 2016). ჩვენს კვლევაში მცირე ქვეყნები განიხილება ევროკავშირში გაწევრიანებისა და ევროკავშირის სტრუქტურებში ინტეგრაციის პროცესების კონტექსტში მოსახლეობის რიცხოვნობისა და ტერიტორიების სიდიდის შედარებითი მსგავსების ნიშნით. გარდა ამისა, გათვალისწინებული იყო ბენჩმარკინგის მიზნებისთვის ქვეყნების შერჩევა.

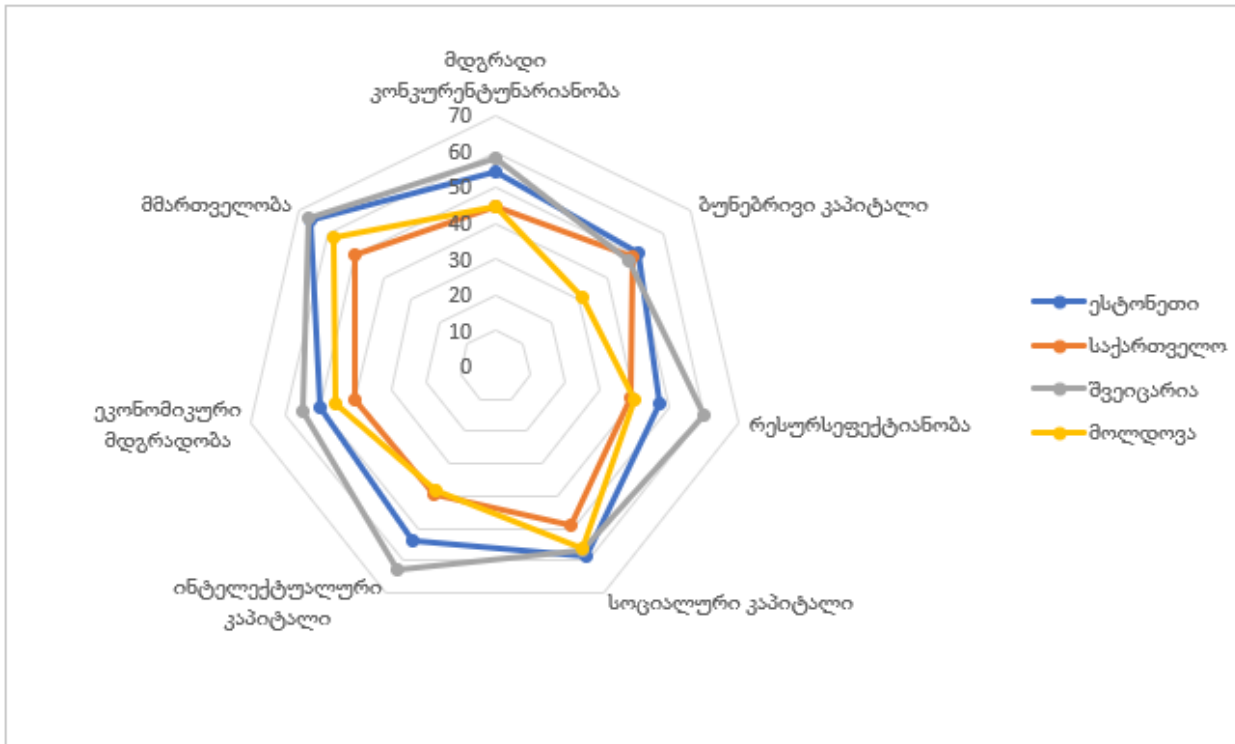
მდგრადობის პრობლემის არსობრივ განხილვამდე, მიზანშეწონილია გამოიყოს ძირითადი გლობალური მაკროსისტემური გამოწვევები (Acemoglu et al., 2022; Papava, 2022a; Bedianashvili, 2022b, 2023), როგორც კლიმატის ცვლილება (Pisu et al., 2022; Bedianashvili, 2022a) და განუზღვრელობის ზრდა (ბედიანაშვილი, 2023; Bedianashvili, 2023).

გასათვალისწინებელია, რომ ეკონომიკური და არაეკონომიკური ფაქტორებით განპირობებული განუზღვრელობის ზრდა თავისი მოქმედებით მკაფიოდ ატარებს მაკროსისტემურ ხასიათს. ამის დასტურია, მაგალითად, კლიმატის ცვლილების პრობლემა, რომელიც წარმოადგენს კონფრონტაციული გლობალიზაციის პერიოდის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან გლობალურ გამოწვევას (Aspinall, 2021; Bedianashvili, 2023; Berestycki et al., 2022). ამასთან ერთად, კლიმატის გლობალური ცვლილება განსაკუთრებულ უარყოფით ზეგავლენას ახდენს ყოველი ქვეყნის არა მარტო ეკონომიკაზე, არამედ მთლიან სოციალურ-ეკონომიკურ სისტემაზე (Bedianashvili, 1995, 2022b). საქართველო, ისევე როგორც მსოფლიოს სხვა ქვეყნები, კლიმატის გლობალური ცვლილების უარყოფით ეფექტებს ყოველწლიურად განიცდის, ხოლო მისი უარყოფითი გავლენა უშუალოდ ეკონომიკასა და ადამიანების ცხოვრების ხარისხზე სულ უფრო მეტად იზრდება. კვლევების შედეგად დადგენილია, რომ კლიმატის გაუარესების გამო ტემპერატურის მატების კვალობაზე მნიშვნელოვნად იზრდება მოსახლეობის ერთ სულზე მთლიანი სამამულო პროდუქტის (Gross Domestic Product-ის ქართულენოვანი შესატყვისი სახელწოდების შესახებ იხ.: პაპავა & სილაგაძე, 2019) დანაკარგი (Kahn et al., 2019). ამასთან ერთად, გამოკვეთილად შეინიშნება კლიმატის პოლიტიკის განუზღვრელობის ზრდის ტენდენცია (Bedianashvili, 2023).

კონფრონტაციული გლობალიზაციის პირობებში განუზღვრელობის ზრდის კვალობაზე ნებისმიერი ქვეყნისთვის არსებითია პირველ რიგში ქვეყნის მთლიანი სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის მდგრადობის უშუალოდ უზრუნველყოფის საკითხი. ქვეყნის მდგრადობა დამოკიდებულია შესაბამისი სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის მდგრადი კონკურენტუნარიანობის დონეზე. ეს თავის მხრივ, წარმოადგენს კომპლექსურ პრობლემას, ეკონომიკური, სოციალური,

ბუნებრივ-ეკოლოგიური, ტექნოლოგიური და საზოგადოების ცხოვრების სხვა სფეროების ჩართულობით (ნახ.1).

ნახ.1. საქართველო გლობალური მდგრადი კონკურენტუნარიანობის მაჩვენებლების მიხედვით 2022 წ.

წყარო: აგებულია ავტორის მიერ SolAbility (2022) მონაცემების მიხედვით

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ცხადია, აქტუალურია ქვეყნის მდგრადი კონკურენტუნარიანობის მთავარი გამოწვევების იდენტიფიცირება და შესაბამისი ღონისძიებების ჩამოყალიბება (ბედიანაშვილი, 2023; Cheba et al., 2019, 2020; Despotovic et al., 2016; Judrupa et al., 2021; Liu et al., 2022; Mishchuk et al., 2022; Möbius et al., 2020; SolAbility, 2022; Syromyatnikov et al., 2021)

კვლევამ გამოავლინა, რომ თანამედროვე კონფრონტაციული გლობალიზაციის ეტაპზე გლობალური განუზღვრელობის მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ზრდის პირობებში (ბედიანაშვილი, 2022; Bedianashvili, 2021a, 2021b) საქართველოს მდგრადი კონკურენტუნარიანობის დონის ამაღლების უზრუნველყოფისათვის საჭიროა ბუნებრივი კაპიტალის ბლოკის შემდგომი გაძლიერება კლიმატის პრობლემის შემსუბუქების და მწვანე ზრდის ხელსეწყობისთვის (ბედიანაშვილი, 2022; ლაზარაშვილი, 2020; Batrancea et al., 2020; Bedianashvili, 2019; Ionescu et al., 2022). მნიშვნელოვანია ქვეყანაში ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ფორმირების (Bedianashvili, 2021a) დაჩქარება, შესაბამისად მდგრადი კონკურენტუნარიანობის ინტელექტუალური კაპიტალის ბლოკის შემდგომი განვითარება, სამეცნიერო კვლევების შესაბამისი სტიმულირება და ფინანსური მხარდაჭერის გაუმჯობესება.

ქვეყნის მდგრადი კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკური მდგრადობისა და რესურსეფექტიანობის ბლოკების არსებით გაუმჯობესებას, ინტელექტუალური კაპიტალის განვითარებას, ცოდნის ფაქტორის და ციფრული ტექნოლოგიების ათვისების უზრუნველყოფით (Afonasova et al., 2019; Bedianashvili, 2023; Chen et al., 2023; Širá et al., 2020).

გამოყენებული ლიტერატურა

ბედიანაშვილი გ., კობრიძე გ. (2023). სახელმწიფო ვალი და ეკონომიკური ზრდა მცირე ქვეყნებში თანამედროვე გამოწვევების პირობებში. *ეკონომისტი*. XIX (1), 98-110. DOI: [10.36172/EKONOMISTI.2023.XIX.01.GIVI.BEDIANASHVILI.GIORGI.KOKHREIDZE](https://doi.org/10.36172/EKONOMISTI.2023.XIX.01.GIVI.BEDIANASHVILI.GIORGI.KOKHREIDZE)

ბედიანაშვილი გ. (2023). გლობალური გაურკვევლობა, როგორც გამოწვევა ქვეყნის მდგრადი კონკურენტუნარიანობისთვის. VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მასალები: *მდგრადი სატრანსპორტო სისტემა და საზღვაო ლოგისტიკა. ISTSML – 2023*. ბათუმი.

ლაზარაშვილი თ. (2020). ეკონომიკური ზრდის „მწვანე“ დაფინანსება: კონცეფციები და პრობლემები. *გლობალიზაცია და ბიზნესი*. 9, 53-56. DOI: [10.35945/gb.2020.09.0064](https://doi.org/10.35945/gb.2020.09.0064).

თოქმაზიშვილი, მ. (2017). მცირე ქვეყნების ეკონომიკის განვითარების ტენდენციები. *გლობალიზაცია და ბიზნესი*. 3, 21-25. DOI: [10.35945/gb.2017.03.003](https://doi.org/10.35945/gb.2017.03.003).

პაპავა ვ., სილაგაძე ა., (2019). ერთი საკვანძო ეკონომიკური ტერმინის –“Gross Domestic Product”-ის ქართული სახელწოდების შესახებ. *ეკონომიკა და ბიზნესი*. 1, 180-182.

Afonasova, M. A., Panfilova, E. E., Galichkina, M. A., & Ślusarczyk, B. (2019). Digitalization in economy and innovation: The effect on social and economic processes. *Polish Journal of Management Studies*, 19(2), 22–32. DOI:[10.17512/pjms.2019.19.2.02](https://doi.org/10.17512/pjms.2019.19.2.02)

Alouini O., Hubert P. (2019). Country Size, Economic Performance and Volatility. *Dans Revue de l'OFCE*, 4(164),139-163.

Aspinall E. (2021) The Geopolitics of the climate change transition: security threats, power struggles and a test for multilateralism, BFEG. London.

Batrancea, I.; Batrancea, L.; Rathnaswamy, M.M.; Tulai, H.; Fatacean, G.; Rus, M.-I. (2020). Greening the financial system in USA, Canada, and Brazil: A panel data analysis. *Mathematics*. 8, 1-13.

Jesse, N., G., & Dreyer, J., R. (2016). *Small States in the International System*. London.

Bedianashvili, G. (1995). *State, Power Structure and Socio-Economic Reform of Society*. Tbilisi, Mecniereba.

Bedianashvili, G. (2019). Formation of Knowledge-Based Economy and Green Economy: Socio-Cultural Aspect. Conference materials: *Current Problems of Formation of “Green Economy”*. Paata Gugushvili Institute of Economics of Ivane Javakishvili Tbilisi State University, Tbilisi. 33-37.

- Bedianashvili, G. (2023). Macrosystemic Challenges of Uncertainty under the Conditions of Confrontational Globalization. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 17(2), 174-179.
- Bedianashvili G., Kokhreidze G. (2023). Public debt and Foreign Direct Investment in small countries in the context of economic growth. *Soci,lo Zin,tÚu VÁstnesis / Social Sciences Bulletin*, 36(1), 7-28. DOI: [10.9770/szv.2023.1\(1\)](https://doi.org/10.9770/szv.2023.1(1))
- Bedianashvili, G. (2021a). Macroeconomic and Cultural Determinants of the COVID-19 Pandemic Crisis. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 15(2), 191-197.
- Bedianashvili, G. (2021b). Globalization and Modern Challenges of Economic Uncertainty. Conference materials: *Strategies, Models, and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM-2021)*. Khmelnytskyi National University, Ukraine. 45-48.
- Bedianashvili G. (2022a). Uncertainty and Challenges of Small Countries in Modern Conditions of Globalization. Thesis for the 17th International Academic Conference "SOCIAL SCIENCES FOR REGIONAL DEVELOPMENT 2022". 7. DOI: [10.13140/RG.2.2.17173.19683](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.17173.19683)
- Bedianashvili G. (2022b). Impact of the Cultural Factor on Economic Growth and Entrepreneurial Activity: Challenges of Modern Globalization. Proceedings of VII International Scientific Conference Dedicated to the 100th Anniversary of the Faculty of Economics and Business "Challenges of Globalization in Economics and Business". Tbilisi, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Economics and Business Faculty. 53-58.
- Berestycki, C., Carattini, S., Dechezleprêtre, A., & Kruse., T. (2022) Measuring and assessing the effects of climate policy uncertainty. OECD. Paris.
- Charaia, V., Papava, V. (2021). Public Debt Increase Challenge under COVID-19 Pandemic Economic Crisis in the Caucasian Countries. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, 27(3), 18-27. DOI: [10.47750/cibg.2021.27.03.003](https://doi.org/10.47750/cibg.2021.27.03.003)
- Cheba, K., & Szopik-Depczyńska, K. (2019). Sustainable competitiveness and responsible innovations – the case of the European Union countries. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wrocławiu*, 63(6), 139–150. DOI: [10.15611/pn.2019.6.11](https://doi.org/10.15611/pn.2019.6.11)
- Cheba K., Bąk, I., & Szopik-Depczyńska K. (2020). Sustainable competitiveness as a new economic category – definition and measurement assessment. *Technological and Economic Development of Economy*, 26(6), 1399–1421. DOI: [10.3846/tede.2020.13528](https://doi.org/10.3846/tede.2020.13528)
- Chen, Y., Xu, S., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2023). China's digital economy development: incentives and challenges. *Technological and Economic Development of Economy*, 29(2), 518–538. DOI: [10.3846/tede.2022.18018](https://doi.org/10.3846/tede.2022.18018)
- Despotovic D., Cvetanovic S., Nedic, V., & Despotovic M. (2016). The economic, social, and environmental dimension of sustainable competitiveness of European countries. *Journal of Environmental Planning and Management*, 59(9), 1656–1678. DOI: [10.1080/09640568.2015.1085370](https://doi.org/10.1080/09640568.2015.1085370)

- Judrupa, I., Senfelde, M., & Juscus, V. (2021). Evaluation of the competitiveness of statistical regions in Latvia using official statistical information. *Engineering Economics*, 32(2), 154–164. DOI:[10.5755/j01.ee.32.2.27979](https://doi.org/10.5755/j01.ee.32.2.27979)
- Kahn M. A., Mohaddes K., Ryan N., Ng R.N.C., Pesaran H., Raissi M., & Jui-Chung Yang J-C. (2019). Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis. *IMF Working Papers*.
- Liu, X., Wang, Y., & Wang, L. (2022). Sustainable competitiveness evaluation of container liners based on granular computing and social network group decision-making. *International Journal of Machine Learning and Cybernetics*, 13(3), 751–764. DOI:[10.1007/s13042-021-01325-5](https://doi.org/10.1007/s13042-021-01325-5)
- Ionescu, R., V., Antohi, V., M., Zlati, M. L., Georgescu, L. P. & Iticescu, K. (2022). To a Green Economy across the European Union. *Int. J. Environmental Research Public Health*. 19, 12427. DOI: [10.3390/ijerph191912427](https://doi.org/10.3390/ijerph191912427)
- Milton-Edwards B. (2023). The survival of small states in the Gulf region: COVID-19, pandemic politics, and the future of niche diplomacy. *International Politics*, 60 (2), 390–405.
- Mishchuk H., Štofková J., Krol V., Joshi O., & Vasa L. (2022). Social Capital Factors Fostering the Sustainable Competitiveness of Enterprises. *Sustainability*, 14(19), 11905. MDPI AG. Retrieved from DOI:[10.3390/su141911905](https://doi.org/10.3390/su141911905)
- Möbius, P., & Althammer, W. (2020). Sustainable competitiveness: a spatial econometric analysis of European regions. *Journal of Environmental Planning and Management*, 63(3), 453–480. DOI:[10.1080/09640568.2019.1593005](https://doi.org/10.1080/09640568.2019.1593005)
- Papava, V., & Charaia, V. (2021). The Problem of the Growth of Georgia's Public Debt during the Economic Crisis under the Covid-19 Pandemic. *GFSIS Expert Opinion*, No. Tbilisi, Georgian Foundation for Strategic and International Studies. DOI:[10.13140/RG.2.2.10091.5712019](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.10091.5712019)
- Papava V., (2022a). “On the Main Challenges of the Architecture Transformation of the World Economy.” *Eurasia Review*, March 31, <<https://www.eurasiareview.com/31032022-on-the-main-challenges-of-the-architecture-transformation-of-the-world-economy-oped/>>
- Papava, Vladimer. (2022b). “Pandemic, War and Economic Sanctions: From Turbulent to Confrontational Globalization.” *Eurasia Review*, May 23. <https://www.eurasiareview.com/23052022-pandemic-war-and-economic-sanctions-from-turbulent-to-confrontational-globalization-oped/?fbclid=IwAR1zLFJs1kUFJWgp6qRXRWhLOy2OWnWjwIVUjMwjphnjqS0OKoUQSi12Z4118>
- Petkovski, I., Fedajev, A., & Bazen, J. (2022). Modeling Complex Relationships between Sustainable Competitiveness and Digitalization. *Journal of Competitiveness*, 14(2), 79–96. DOI:[10.7441/joc.2022.02.05](https://doi.org/10.7441/joc.2022.02.05)
- Popescu, G. H., Sima, V., Nica, E., & Gheorghe, I. G. (2017). Measuring sustainable competitiveness in contemporary economies-insights from European economy. *Sustainability (Switzerland)*, 9(7). DOI:[10.3390/su9071230](https://doi.org/10.3390/su9071230)
- Sampson B. Narteh-Yoe, Justice G. Djokoto, Paragon Pomeyie (2023) Aid, domestic and foreign direct investment in small states. *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*. 36 (3), 2160998.

Silagadze A. (2022). Contemporary Global Economic Trends: Transitional Economies During Covid-Depression. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*. 16 (3), 130-135.

Širá E., Vavrek R., Kravčáková Vozárová I., & Kotulič R. (2020). Knowledge Economy Indicators and Their Impact on the Sustainable Competitiveness of the EU Countries. *Sustainability*, 12(10), 4172. MDPI AG. Retrieved from. DOI: [10.3390/su12104172](https://doi.org/10.3390/su12104172)

SolAbility (2022). Global Sustainability Competitiveness Index. 28 აპრილს, ონლაინ მისამართზე: <https://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/methodology>

Steinmetz R. (2016). *Small States in Europe: Challenges and Opportunities*. Routledge.

Syromyatnikov, D., Konev, P., Popov, M., & Sultanova, N. (2021). Practical strategies to improve national competitiveness. *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D. Faculty of Economics and Administration*, 29(2). DOI:[10.46585/SP29021315](https://doi.org/10.46585/SP29021315)

Veshapidze, S., & Karchava, L. (2022). Contradictions of Globalization under the COVID-19 Pandemic. *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 16(4), 152-157.

Confrontational globalization and global sustainable competitiveness of small countries

Givi Bedianashvili

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University;

Professor, Grogol Robaqidze University

givi.bedianashvili@tsu.ge

Summary

In the face of confrontational globalization, small countries faced new challenges. Confrontational globalization itself, unlike turbulent globalization, is distinguished by a number of features. If globalization in its initial nature in previous periods was focused mainly on cooperation between countries and solving common global problems, its confrontational form is already forming a fundamentally different format of relations between countries. The analysis of the last few years shows that it is becoming important for every country in the world to ensure the sustainability and competitiveness of its socio-economic system. This challenge is particularly relevant for small countries, which are characterized by relatively small resource potential and higher sensitivity to external shocks. For small countries, in the conditions of confrontational globalization, it becomes necessary to establish an effectively adjusted concept of sustainable competitiveness. Along with this, it is necessary to focus on the requirements of the formation of a knowledge-based economy and the development of human capital of the future.

Keywords: features of confrontational globalization, challenges of small countries, global sustainable competitiveness